

Afspraken over vervolg
Onderwerp versterkingsoperatie in het aardbevingsgebied

Steller E. Deenen

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 8263	Bijlage(n) 3	Ons kenmerk 7155143
Datum	Uw brief van	Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Op 20 september jl. zijn afspraken gemaakt tussen het Rijk, provincie en gemeenten over de versterkingsopgave in Groningen. Dit met het doel om de stagnerende versterking vlot te trekken en de versterking weer in uitvoering te brengen. Hierover bent u per brief op 26 september jl. op hoofdlijnen geïnformeerd. Met deze brief willen wij u nader op de hoogte brengen van de inhoud van de gemaakte afspraken en zullen wij tevens het vervolgproces van de versterkingsopgave schetsen.

Terugblik

Het kabinet heeft op 29 maart 2018 besloten om de gaswinning van het Groningenveld zo snel als mogelijk af te bouwen en in ieder geval per 2030 volledig te beëindigen. Kort daarna heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) besloten om de effecten van het versneld afbouwen van de gaswinning in kaart te brengen, wat ertoe leidde dat de in gang gezette versterking (bijna) tot stilstand is gekomen. De Mijraad is gevraagd om hierover een integraal advies uit te brengen, mede gebaseerd op adviezen van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI), Nederlands Normalisatie Instituut (NEN) en Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO).

Het besluit van het kabinet om de gaswinning zo snel mogelijk af te bouwen heeft een positief effect op de veiligheid, zo stelt de Mijraad. Kernpunt in de adviezen van de Mijraad en het SodM is dat er onderscheid wordt gemaakt in verschillende groepen gebouwen met al dan niet een verwacht verhoogd risico. Daarnaast wordt specifiek ingegaan op de gebouwen die in bestaande batches zitten (de werkvoorraad die de NCG met het Rijk en Regio had afgesproken vanuit de systematiek van het Meerjarenprogramma (MJP).



De Mijnraad geeft in zijn advies aan dat er sprake is van circa 1500 panden waarvan risico het grootst is dat deze panden niet aan de veiligheidsnorm (Meijdam 10-5) voldoen. Wanneer hier de onzekerheidsmarge zoals deze geïntroduceerd is door het SodM wordt meegenomen, zijn er in totaal circa 7200 panden die primair betrokken moeten worden in de versterkingsopgave. Zoals gezegd gaat de Mijnraad c.s. specifiek in op de drie binnen het MJP benoemde groepen woningen, de zogenoemde groepen of batches 1467, 1588 en 1581. Ongeveer een derde van de panden vanuit deze laatstgenoemde groepen komen in het advies voor in de groep van circa 1500 panden waarvan het risico het grootst is dat zij niet aan de veiligheidsnorm (Meijdam 10-5) voldoen op basis van de gegeven adviezen.

Op 2 juli jl. zijn er naar aanleiding van de adviezen van de Mijnraad, SodM en andere partijen afspraken op hoofdlijnen gemaakt tussen regio en de betrokken ministers van EZK en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Hierover bent u bij brief op 4 juli jl. geïnformeerd. In dit overleg is afgesproken dat de gezamenlijke overheden (Rijk, provincie en gemeenten) met ondersteuning van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG), een nadere uitwerking maken van de gegeven adviezen en daar een actieplan voor opstellen. In het bestuurlijk overleg van 20 september jl. zijn hier nadere afspraken over gemaakt tussen Rijk en Regio.

Actieplan implementatie adviezen Mijnraad c.s.

Om te komen tot een werkbaar en maatschappelijk aanvaardbare versterkingsaanpak op basis van van onder andere de adviezen van de Mijnraad en SodM en de al in gang gezette versterkingsopgave, is een (ambtelijk en bestuurlijk) opdrachtgeversoverleg ingericht waarin de overheden (Rijk, provincie en gemeenten) en NCG zijn vertegenwoordigd. Afgelopen zomer en grotendeels tijdens de recesperiode hebben deze partijen gezamenlijk gewerkt aan het opstellen van een aanpak op hoofdlijnen als op basis van de gegeven adviezen. Hierbij is ook de lopende versterkingsopgave nadrukkelijk betrokken. In eerste instantie is geprobeerd om de benoemde panden uit het Mijnraad- en SodM-advies om te zetten naar een lijst met concrete woonadressen. Dit bleek in de praktijk een complexe aangelegenheid. De Mijnraad en het SodM hebben voor hun adviezen het Hazard en Risk Assessment (HRA) model van de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) ingezet. Het HRA-model, waarop de aantallen panden in de adviezen zijn gebaseerd, maakt een risicoinschatting van de panden in het aardbevingsgebied, maar is niet in staat om op individueel niveau te bepalen of het huis wel of niet aan de veiligheidsnorm (10-5 Meijdam) voldoet. De Regio heeft er meermaals op gewezen dat dit model hiervoor niet geschikt is en wil zich bij voorbaat niet focussen op aantallen op grond van modellen.



Afspraken bestuurlijk overleg 20 september jl.

Op 20 september jl. vond er in Groningen een bestuurlijk overleg plaats tussen de ministers van EZK en BZK, provincie en gemeenten. De maatschappelijke organisaties waren hierbij aanwezig. De bedoeling van dit overleg was om vervolgsafspraken te maken over hoe de versterking verder wordt ingericht. Dit alles met het hoofddoel om weer tempo en verbetering in de lopende en toekomstige versterking te brengen, waarbij het advies van de Mijnraad c.s. is meegenomen en waar recht wordt gedaan aan de gemaakte bestuurlijk afspraken van 2 juli jl.

De afspraken zoals deze zijn overeengekomen op 20 september jl. zijn onderverdeeld in vier hoofdonderdelen, te weten:

1. Governance en verantwoordelijkheden
2. Veiligheid, normering en systematiek
3. Uitvoering
4. Randvoorwaarden en financiering

Per onderdeel wordt hieronder inhoudelijk weergegeven wat hierover is afgesproken. Het afsprakendocument is volledigheidshalve als bijlage opgenomen.

Governance en verantwoordelijkheden

Het Rijk wordt vanuit de nog nader vast te stellen wetgeving (Mijnbouwwet en Gaswet) die nu ter besluitvorming voorligt in de Eerste Kamer, wettelijk verantwoordelijk voor de te behalen veiligheid door de versterkingsaanpak. Deze verantwoordelijkheid en zorgplicht verschuift van de NAM naar de Rijksoverheid. Voor de Regio is het van belang om deze verantwoordelijkheid ook bij het Rijk te laten. Wel heeft de regio aangegeven (mede) aan het roer te willen staan voor wat betreft de uitvoering, het uitvoeringsbeleid en de communicatie rondom de versterking. Het Rijk heeft hiermee ingestemd. De betrokken gemeenten, de provincie en het Rijk hebben verder de verantwoordelijkheid op zich genomen om nieuwe afspraken voor de inhoudelijke onderdelen (naast de versterking van panden) te maken, zoals deze voorheen in het MJP van de NCG zijn vastgesteld. Tot het moment dat er nieuwe afspraken per onderdeel zijn gemaakt, blijven de eerdere afspraken zoals vastgesteld in het MJP van kracht. Dit geldt bijvoorbeeld voor de onderwerpen industrie, erfgoed, het scholenprogramma en voor de Kaders Versterken. Ook is overeengekomen dat de juridische positie van inwoners ten aanzien van besluiten inzake de versterkingsopgave helder moet zijn, zodat zij weten waar ze terecht kunnen met vragen, maar ook met eventuele bezwaren. Daarnaast moet de positie en de rol van de gemeenteraden, Provinciale Staten en Tweede Kamer duidelijk zijn. Hiervoor wordt een voorstel voorbereid en wij komen hier bij u zo spoedig mogelijk op terug.



Veiligheid, normering en systematiek

Veiligheid, navolgbaarheid en uitlegbaarheid staan bij de versterkingsopgave bovenaan. De versterking gaat door tot alle woningen aan de veiligheidsnorm (Meijdam 10-5) voldoen. Zoals gezegd is het HRA-model niet geschikt om per individueel pand de mate van veiligheid van het betreffende pand te bepalen. Vanuit dit oogpunt is dan ook afgesproken dat het HRA-model alleen als prioriteringsinstrument wordt gebruikt, waarbij de kenmerken van de individuele woningen altijd ter plekke moeten worden opgenomen om te toetsen of de gebruikte aannames in het model correct zijn. Daarnaast wordt op basis van de publiek opgestelde Nederlandse Praktijkrichtlijn (NPR) bekeken of het pand wel of niet aan de veiligheidsnorm voldoet. De bestaande veiligheidsnorm (Meijdam 10-5) blijft hierin te allen tijde leidend. Om tot versnelling van de versterkingsopgave te komen wordt parallel een vereenvoudigde aanpak ontwikkeld door de NCG voor het versnellen van opname en engineering. Deze aanpak wordt alleen in uitvoering genomen als deze voldoende betrouwbaar is en gevalideerd wordt door wetenschappelijke instellingen en toezichthouders. Deze aanpak moet ook juridisch houdbaar zijn. Daarnaast wordt onderzocht of evenredig aan de versterking, woningen ook het predicaat 'voldoet aan de norm' kunnen krijgen. Inwoners in het gebied die zich onveilig voelen, kunnen bovendien altijd vragen om een beoordeling van hun woning.

Verder is afgesproken dat het beheer en de doorontwikkeling van het HRA-model zo snel als mogelijk bij een publieke organisatie wordt neergelegd, zodat de uitkomsten publiek gecontroleerd en getoetst kunnen worden. NAM maakt dan op geen enkele manier nog onderdeel uit van het totale systeem van versterking. Tot het moment dat het model in publiek beheer wordt genomen, ziet het SodM in onafhankelijkheid toe op een onbevooroordeelde toepassing hiervan.

Uitvoering

Algemeen

Het allerbelangrijkste is dat de versterking zo snel als mogelijk een doorstart krijgt. De aanpak op hoofdlijnen van de NCG kenmerkt zich dan ook door een pragmatische en praktische benadering. Conform de bestuurlijke afspraken van 2 juli jl. gaan de groepen woningen '1467+' en '1588' door op basis van de voorliggende versterkingsadviezen. Wanneer deze woningen worden versterkt, wordt automatisch een behoorlijk gedeelte van de panden in uitvoering genomen die volgens het Mijnsraad- en SodM-advies het grootste risico hebben dat zij niet aan de veiligheidsnorm voldoen. Er zit een behoorlijke overlap tussen de eerste twee groepen woningen uit de lopende versterking en de lijst met panden die volgens de gegeven adviezen waarschijnlijk het meest ver van de veiligheidsnorm (10-5) liggen. Door de uitvoering op deze manier door te zetten wordt recht gedaan aan de toezeggingen aan inwoners.



Naast hetgeen hiervoor is beschreven, zijn een tweetal uitgangspunten van essentieel belang in de uitvoering. In de eerste plaats is het van belang dat er een begrijpelijke en navolgbare uitvoeringsplanning wordt opgesteld door de NCG. Om de uitvoering planmatig uit te kunnen voeren met eenduidige en betrouwbare informatie en communicatie richting inwoners, moet er volstrekte helderheid bestaan over de werkvoorraad woningen waaraan gewerkt wordt. Deze lijst met woningen moet niet continu aan verandering onderhevig zijn. Woningen die eenmaal in beeld zijn gekomen omdat er sprake is van een verwacht verhoogd risico, kunnen niet zomaar weer uit het uitvoeringsprogramma worden gehaald. Zij kunnen alleen uit de werkvoorraad worden genomen wanneer:

- a) de huizen zijn ter plaatse zijn opgenomen en is aangetoond dat zij aan de veiligheidsnorm voldoen;
- b) de huizen daadwerkelijk zijn versterkt tot de veiligheidsnorm.

In de tweede plaats zijn het de woningeigenaren zelf die de uiteindelijke keuze moeten maken over hun eigen huis en de versterking. Dit vindt in dialoog met de uitvoeringsorganisatie plaats, waarbij niet ‘over’ maar vooral ‘met’ de inwoners wordt gesproken.

Specifieke afspraken per onderdeel

Specifiek zijn afspraken gemaakt over de groep woningen ‘1581’, over de woningeigenaren uit het programma Eigen Initiatief, over het programma Zorg en over een verbeterd perspectief voor woningeigenaren die te maken krijgen met versterkingsmaatregelen.

1581

Voor de groep woningen ‘1581’ worden de panden met het grootste risico dat zij niet aan de veiligheidsnorm voldoen zoals die uit de risicoanalyses op basis van de adviezen blijken, uitgevoerd conform de opgeleverde versterkingadviezen. Voor de andere panden uit deze groep wordt met de woningeigenaren in dialoog bepaald of de voorliggende versterkingsadviezen getoetst worden aan de meest actuele NPR-systematiek of wanneer bewoners daar de voorkeur aan geven, wordt afgezien van versterkingsmaatregelen.

Eigen Initiatief

Voor het Eigen Initiatief wordt recht gedaan aan alle gewekte verwachtingen en het programma wordt volledig uitgevoerd. De deelnemers hebben dan ook de vrijheid om de versterking uit te voeren conform de versterkingsadviezen zoals deze met hen zijn opgesteld.

Zorgprogramma

Voor het zorgprogramma wordt op zeer korte termijn een plan van aanpak opgeleverd. Het zorgplan vanuit de Stuurgroep Zorg vormt hiervoor het uitgangspunt.



Maatschappelijke uitdagingen gecombineerd

Het is daarnaast vooral zaak om andere maatschappelijke uitdagingen zoals duurzaamheid en levensloopbestendigheid zoveel mogelijk te combineren met de versterking, zodat er voor de bewoner een verbeterd perspectief ontstaat bij het toepassen van versterkingsmaatregelen. Hiervoor wordt door het Rijk een bedrag van 41 miljoen euro beschikbaar gesteld aan de Regio.

Randvoorwaarden en financiering

De kern van de vernieuwde versterkingsaanpak is dat deze overgaat van het private naar publieke domein. De bestaande condities waarbinnen de NCG de versterking nu uitvoert blijven gelden als minimum, zo is afgesproken tussen Regio en Rijk. In de overheveling van de versterkingsopgave van het private naar het publieke domein, bestaat de ruimte om deze kaders te verbeteren. NAM gaat net als in het traject van schade uit het systeem en blijft alleen financieel aansprakelijk. De procedure rond vergoeding van kosten mag de versterkingsopgave niet beïnvloeden of vertragen. Het Rijk is verantwoordelijk voor voor afspraken met NAM over de betaling en verrekening van de kosten aan de 'achterdeur'. De Regio en de bewoners moeten geen last hebben van de mogelijke discussies aan de 'achterdeur'. Om deze afspraken daadwerkelijk tot uitvoering te brengen, is het noodzakelijk dat de uitvoeringsorganisatie NCG over voldoende financiën beschikt. Alle kosten die worden gemaakt vanuit veiligheidsperspectief of op basis van bestuurlijke afspraken, worden gegarandeerd vergoed door het Rijk. De NCG mag in de praktijk niet tegen operationele belemmeringen aanlopen, waardoor er vertraging in de versterking optreedt.

Vervolg

Op basis van het concrete uitvoeringsplan waaraan de NCG op dit moment werkt, worden de bestuurlijke afspraken vertaald in te versterken gebouwen op dorps- en wijkniveau. Dit uitvoeringsplan wordt binnen enkele weken opgeleverd. Globaal gezien betekent dit qua planning dat de (door)start van de versterking van de panden uit de groep '1467' in het eerste kwartaal van 2019 zal plaatsvinden. In het vierde kwartaal van 2019 wordt naar verwachting gestart met de uitvoering van de panden uit de groep '1588'. Uiteraard is deze planning indicatief en waar mogelijk wordt in de uitvoering vanuit de lokale stuurgroep een gebiedsgericht plan per wijk of dorp gepresenteerd.

Navolgbaarheid en uitlegbaarheid richting bewoners is van het grootste belang. Daarom is er ten aanzien van de communicatie met bewoners gekozen voor zorgvuldigheid boven snelheid. Dit betekent dat de NCG in nauwe samenwerking met de betrokken lokale stuurgroepen inventariseert welke vervolgstappen per dorp, buurt en huis noodzakelijk zijn om in een zorgvuldige informatievoorziening te voorzien. Vervolgens kan er contact met de betreffende bewoners worden gezocht en de op maat gesneden gesprekken of bijeenkomsten worden gestart. Uiteraard zien wij erop toe dat dit zo snel als mogelijk gebeurt.

**Tot slot**

De afspraken zoals deze tot stand zijn gekomen bieden een solide basis bieden om tot een doorstart van de versterkingsopgave te komen. Het is nu zaak dat deze afspraken worden omgezet in daden. Het allerbelangrijkste is dat er tempo wordt gemaakt in de versterking, waarbij verbeteringen worden doorgevoerd om tot een maatschappelijk aanvaardbare aanpak te komen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink